יתענגו משובך

זיצא תשפ"ז

גם בתוך הגלות - השי"ת
שומר עליך בכל רגע

מכון
אור התענוג

יתענגו מטובך

מאמרים שנאמרו מפי מורינו

הגה"ח רבי **פינחס דוד בונקר** שליט"א

נתרם ע"י ידידנו

הרה"ח שליט"א

הרוצה בעילום שמו

לברכה והצלחה בכל העניינים

יו"ל ע"י

מכון

אור התענוג

חברי המערכת:
הרב נחמן מתתיהו בונקר
הרב דוד סגל

להערות והארות ניתן לפנות
ל-moh3722159@gmail.com

לשמיעת שיעורי מורינו הגה"ח שליט"א:
בארה"ק: 02-3722159 • בארה"ב: 718-400-7747

עריכה:
הרב אריה יודלביץ
7145898@gmail.com

עיצוב ועימוד:
סופריא הוצאה לאור
office@sofrayo.co.il

תוכן העניינים

וישא יעקב רגליו - השמחה מהבטחת השמירה ..... ז

למה שמח יעקב דוקא מהבטחת השמירה ..... ז

תפילת ערבית - בקשת שמירה במקום החושך ..... ח

הבטחת השמירה בגלות - "ושמרתיך" ..... י

פרשה סתומה - אין ריוח להתבונן בגלות ..... יג

יעקב חבל נחלתו - גם בגלות הוא קשור למעלה ..... טו

ויפגע במקום - הישועה באה פתאום ..... טז

אמונה בעצמו - "דלא הימין בגרמיה" ..... יז

ואנכי לא ידעתי - יעקב חלק מהמרכבה ..... יט

זריזות הנמשכת משמחה - כלי הזיין נגד היצר ..... כ

להודיע לבני האדם גבורותיו - כחו של כל יהודי ..... כב

בכל כחי עבדתי - לחסוך זמן לבעל הבית ..... כג

ידחוק עצמו בכל כחו - מלא כל הארץ כבודו ..... כה

התחזקות בלימוד התורה - וחיי עולם נטע בתוכנו ..... כז

חתן בראשית - לשמוח בהתחלה החדשה ..... כט

פרשת ויצא
ושמרתיך בכל אשר תלך

וישא יעקב רגליו - השמחה מהבטחת השמירה

בפרשתינו מצינו דבר נפלא מאד. על הפסוק "**וישא יעקב רגליו**" (בראשית כט, א) פירש רש"י: "משנתבשר בשורה טובה שהובטח בשמירה, נשא לבו את רגליו ונעשה קל ללכת". והיינו, אף שגם קודם לכן הלך יעקב בדרכו, מכל מקום עתה היה ניכר ברגליו שהן נישאות מאליהן וקל לו לילך. וביאר רש"י שהדבר תלוי בלבו, שנשא לבו את רגליו.

והוסיף על זה רבינו הרה"ק רבי נחמן מברסלב זיע"א בליקוטי מוהר"ן (תורה לב), בתורה המדברת מענין ריקודים בחתונה, שעיקר השמחה הוא בלב, כדכתיב "נתת שמחה בלבי" (תהלים ד, ח), וכן "לב שמח ייטיב פנים" (משלי טו, יג), שהלב הוא מקום השמחה. וכיון ששמח יעקב בהבטחת השי"ת לשומרו, נעשו רגליו קלות לילך.

למה שמח יעקב דוקא מהבטחת השמירה

אולם לכאורה יש להקשות קושיא גדולה. שהרי השי"ת הבטיח ליעקב במראה הנבואה הבטחות נשגבות מאד: "**אני ה' אלקי אברהם**

אביך ואלקי יצחק, הארץ אשר אתה שוכב עליה לך אתננה ולזרעך" (בראשית כח, יג), הרי שהבטיחו שיתן את הארץ לו ולזרעו. עוד הבטיחו השי"ת "**והיה זרעך כעפר הארץ**" (שם, יד), שירבו צאצאיו כעפר הארץ. ועוד הבטיחו "**ופרצת**", וכמו שפירש רש"י וחזקת, שהיא ברכת ממון, בבחינת "**ויפרוץ האיש מאד מאד**" (בראשית ל, מג), שהוא ריבוי ממון בלי גבול ומדה כלל. וזהו "**ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה**", היינו בכל המדות, בגשמיות וברוחניות, יהיה בו 'ופרצת' שהוא לשון ריבוי וברכה. "**ונברכו בך כל משפחות האדמה ובזרעך**", שיתברכו בך ובזרעך כל משפחות האדמה.

ואחר כל זאת נאמר: "**והנה אנכי עמך ושמרתיך בכל אשר תלך**" (שם, טו). ולכאורה ענין השמירה אינו אלא חלק קטן מכל ההבטחות הגדולות שהבטיחו השי"ת. ועוד הוסיף: "**והשבתיך אל האדמה הזאת, כי לא אעזבך עד אשר אם עשיתי את אשר דברתי לך**" (שם), והיינו שלא יניחנו עד שיקיים כל דבריו, להשיבו אל האדמה ולתת לו את כל הברכות האמורות לעיל. ואם כן, מאחר שקיבל הבטחה כה גדולה שישוב לביתו בברכות לרוב, מדוע שמח יעקב דוקא על הבטחת השמירה?

תפילת ערבית - בקשת שמירה במקום החושך

והנה יעקב אבינו תיקן תפילת ערבית[א] בשעה שברח מפני עשיו, מבית אביו שבבאר שבע והלך לחרן, והיינו כשיצא לגלות. והטעם שתיקן תפילת ערבית דוקא בזמן זה, יש לבאר על פי דברי הרה"ק בעל התניא זיע"א (תורה אור ויצא ד"ה ויפגע במקום) שהקשה, למה תפילת שחרית ומנחה הן חובה על כל

א כדאיתא בגמרא (ברכות כו, ב).

אדם, ואילו תפילת ערבית אמרו חז"ל (ברכות כז, ב) שהיא רשות. ואף שעתה כבר קיבלו עליהם ישראל להתפלל ערבית כחובה (רמב"ם הלכות תפילה פ"א ה"ו), מכל מקום במקורה תפילת ערבית היא רשות. וצריך להבין, מהו ענין ה"רשות" בזה?

וביאר האריז"ל, שבתפילה זו נכנסים למקום החושך. דהנה שחרית היא בחינת חסד ורחמי השי"ת באור של יום חדש, ובתפילה זו אנו באים להודות ולהלל על טובו וחסדו. ותפילת מנחה היא בבחינת גבורה, היינו שהשי"ת מסתתר בכל מעשה ופרט המתרחש בכל יום, בבחינת שם אלוקים, שהוא תקוף ובעל היכולת ובעל הכוחות כולם, ומתוך כך מתפלל האדם תפילת מנחה.

אך תפילת ערבית היא ענין אחר, שהיא בקשת שמירה. והיינו כיון שיורד האדם למקום חושך, מבקש הוא: "ריבונו של עולם, יודע אני שכל זמן שלא נבנה בית המקדש, השכינה מסתלקת בכל לילה[ב], ועתה **אאבד את** המוחין שלי כשאלך לישון, ולכן אני מבקש ממך שתשמרני". וכל אדם צריך שמירה גדולה שלא יחזרו אליו מוחין דקטנות, דהיינו מידותיו שעדיין לא נתקנו, התגשמותו, עצלותו, עצבותו ופחדיו, כל אחד לפי דרגתו ומקומו, וכנגד זה תקנו תפילת ערבית שהיא תפילה על השמירה מכל אלו.

ועל כן לא תקנו תפלת ערבית כנגד הקרבת קרבן. שהרי תפילת שחרית נתקנה כנגד תמיד של שחר, ומנחה כנגד תמיד של בין הערבים כדאיתא בגמרא (ברכות כו, ב), שני כבשים שהיו מקריבים בכל יום, אחד בבוקר ואחד בערב. ואמרו חז"ל (תנחומא פנחס סימן יג) שתמיד של שחר היה מכפר על עבירות הלילה, ותמיד של בין הערבים היה מכפר על עבירות היום, ולכן בזמן שבית המקדש היה קיים לא היה אדם מישראל שלן בירושלים

ב כדאיתא בזוה"ק (ח"ג פרשת פנחס דף רכב ע"ב).

ועבירה בידו. ואילו תפילת ערבית נתקנה כנגד האיברים ופדרים שלא נתעכלו על המזבח (כדאיתא בגמרא שם), שהיו מקריבים אותם כל הלילה, ואין זה קרבן בפני עצמו.

והטעם לזה מובא בספרים הק', לפי שנכנסים עתה למקום חושך, לבחינת שינה שהיא "אחד משישים במיתה" (ברכות נז, ב), והוא ענין סילוק המוחין, העלם והסתר. וכשאדם מרגיש שהוא נמצא בחושך, אז הוא צריך להתפלל תפילת ערבית.

ובאמת כל הברכות של שחרית ומנחה הן טובות מאד, אך כשהאדם בא להתפלל ערבית הוא נצרך לדבר נוסף, הוא זקוק לשמירה. כי הוא הולך להילחם עם החשכות, כמו שיעקב בא להילחם עם עשיו.

הבטחת השמירה בגלות - "ושמרתיך"

והנה אברהם ויצחק, השי"ת עזרם תמיד לנצח. אברהם הכניע את ארבעת המלכים שהיו ארבע מלכויות אדירות על ידי זריקת עפר בלבד[ג]! וכן נעשו לו ניסים הרבה שיצא חי מכבשן האש, וילד בן למאה שנה. וכן ליצחק היו ניסים רבים מאוד, "ויגדל האיש" (בראשית כו, יג) והמעשים עם פרעה ואבימלך, דברים נשגבים מאוד. הם תמיד ניצחו, כי השי"ת היה עמהם, הם לא היו במקום גלות.

אבל אצל יעקב אבינו התחיל ענין אחר. היה לו את עשיו אחיו המבקש להורגו, ואחר כך בא אליפז ונטל ממנו את כל ממונו והניחו רק עם מקלו (רש"י בראשית כט, יא). ואחר כך לבן רימה אותו מראשו ועד רגלו. ופירוש הדבר שנכנס לבחינת גלות, ובכל

ג כדאיתא בגמרא (תענית כא, א).

זאת יעקב אבינו נשאר שלם בתכלית השלמות, מפני שהיתה לו הבטחת השי"ת "ושמרתיך".

ובזה יש להתבונן, הרי יעקב אבינו נצטווה "ברח לך" (בראשית כז, מג), ומה גרם לו שלא למהר ללכת לחרן, אלא הלך לעסוק בתורה י"ד שנה בבית עבר[ד]. אלא הביאור בזה, שעדיין לא היתה לו הבטחת השמירה מהשי"ת, ולכן לא היה יכול ללכת לחרן לפני שהיתה לו הבטחה שהשי"ת ישמרהו.

אמנם צריך להבין, מהו ביאור הדבר שהשי"ת אומר "הנה **אנכי עמך ושמרתיך**", הרי השי"ת עושה הכל, והכל מאתו יתברך, ומה מוסיפה כאן הבטחת השמירה יותר מהשגחת השי"ת בכל עת.

וביאר בעל התניא[ה], שלשון "שמירה" שייך רק כאשר האדם כביכול מאבד את המוחין שלו, כי ענין הגלות הוא "גלות הדעת". שבאופן מסוים ניטל מהאדם מעט משכלו, ואינו רואה את התמונה כולה. ואצל יעקב היה נראה כאילו אליפז נטל ממנו את הכל, אבל באמת, לולי המעשה עם אליפז, לא היה מקבל אחר כך כפלי כפליים אצל לבן. כי אילו היה מגיע טעון בכסף וזהב, ולוקח מיד את שתי נשותיו וממשיך בדרכו, לא היה נשאר לעבוד שם בצאן לבן, והיה מחסר את הבירורים שהיה צריך להוציא.

וכפי שמבואר בספרים הק'[ו], שבצאן לבן היו כלולים כל נשמות ישראל, והיו שם בירורים גדולים, שהיה עליו להתקשר עם כל הנשמות הללו, אלא שהיה זה בדרגה של נפש הבהמית ולא בדרגה של נפש האדם. ומה שעסק בניגונים בעת שהנהיג את הצאן, כמו שמבאר רבינו הרה"ק רבי נחמן זיע"א[ז], וכל שאר הדברים שעשה שם, הכל היה

ד כדאיתא בגמרא (מגילה יז, א).

ה תורה אור (ויצא ד"ה והנה אנכי).

ו תורה אור (ויצא ד"ה ויהם הצאן) ועוד ספרים.

ז ליקוטי מוהר"ן (חלק א תורה נד).

תולדה של הבירורים הללו. ובודאי אצל יעקב אבינו הכל היה לטובה ובהשגחה עצומה, אבל עם כל זאת, הדבר הראשון שהביאו לידי שמחה היה ענין השמירה.

ומה היא ענין השמירה, ומהו הפירוש "ושמרתיך"? שמירה פירושה שאני שומר אותך מאחרים. ומי הם ה"אחרים" הללו, והלא השי"ת עושה הכל. אלא מבארים רבינו הרה"ק רבי נחמן זיע"א ובעל התניא זיע"א, שכאן מדובר בזמן שהשי"ת מניח את האדם בגלות כמו יעקב שהיה צריך לעבור את הצרות של עשיו ולבן. שלכאורה כשהשי"ת מניח אותו בגלות, הרי כביכול הוא נותן רשות לעשיו שיוכל לרדוף אותו. אך דוקא באותה שעה נאמר "ושמרתיך", אל תירא, אני אשגיח עליך, רק למראית עין יהיה נראה כך, וזה עלול להפחיד אותך מעט, אבל אני אשמור עליך בכל עת.

כביכול השי"ת אומר: "אני בראתי את כל העולם, ואני רואה הכל, ואני נמצא תמיד עם בני ישראל ומשפיע להם הכל בכל עת, ואני אוהב אותם, שהם בניהם של אברהם, יצחק ויעקב. ואף כשאני מסתיר פני מהם כשמגיע להם עונש ועשיו יכול להרע להם, גם אז "ושמרתיך בכל אשר תלך", אהיה שם עמכם בכל רגע, בכל אשר תלכו אשגיח עליכם, אל תפחדו, ולבסוף "והשבתיך אל האדמה הזאת".

ובזה מתורצת הקושיא שהקשינו לעיל, מדוע שמח יעקב דוקא בהבטחת השמירה, אף שהובטח בהבטחות רבות וגדולות. אלא הביאור בזה, לפי שיעקב עמד לירד לגלות, למקום שבו האדם מאבד את המוחין, וכביכול ניתנה רשות לעשיו לרדוף אחריו. ולכן הוא רצה לקבל את ההבטחה מהשי"ת שישמור עליו בכל עת, ועל ידי זה יוכל לעבור את הגלות בשלמות עד שיזכה לבסוף לכל שאר ההבטחות של ארץ ישראל ובנים וממון. ולכן דוקא הבטחה זו גרמה לו ל"וישא יעקב רגליו" שלבו נשא את רגליו ונעשה קל ללכת.

וזהו הלימוד הראשון שאנו לומדים בפרשתנו, ויש כאן מסר גדול

מאד, שכל אדם צריך לדעת בכל מצב שעובר עליו. פעמים רבות אדם מרגיש: "יודע אני מדוע עובר עלי המצב הזה, באמת היו דברים שלא נהגתי כשורה והייתי צריך לשוב בתשובה, והמצב הזה משיבני למוטב". והוא מרגיש כאילו עליו לסבול כעת, או שיש כעת כח שהשי"ת יצר כדי להענישו, ושיכול לעשות לו היפך הטוב ח"ו. אבל באמת הוא צריך לזכור, שהשי"ת אומר לו: "**גם כשאני מניח אותך בגלות, אני שומר עליך בכל עת, בכל רגע ובכל שניה, ואני עתיד להשיבך לארץ ישראל ולהוציאך מן הגלות**".

פרשה סתומה - אין ריוח להתבונן בגלות

ובענין זה יש להוסיף דבר נוסף. כמעט בכל פרשה, יש באמצעה פרשיות פתוחות וסתומות, שבהן יש בספר התורה ריוח של תשע אותיות. ניתן לראות זאת בחומשים, שיש בהם סימני פ' וס' להראות היכן יש ריוח בתוך הפרשה עצמה. וכל מי שהסתכל פעם בספר התורה בעת הגבהה, רואה שיש בו ריווחים רבים, וכאשר מסתיים ענין, יש שם ריוח.

והטעם שיש את הריוח הזה, כתב רש"י[ח], שהוא "ליתן ריוח למשה להתבונן בין פרשה לפרשה". השי"ת עושה ריוח בין פרשה לחברתה, וזה נקרא "לבן" על שם הריוח הלבן, שרומז למידת הבינה. שנכנס אור חדש המאיר בין הפסוקים, וניתן זמן בין דבר אחד למשנהו.

אולם בפרשה זו לא נמצא אפילו פתוחה או סתומה אחת, ואין בה שום ריוח כלל. ויש להבין, מה הטעם בזה. **אלא** מפני שירדו לגלות, וענין הירידה לגלות הוא, שטבע האדם הנמצא בגלות, דעתו משתעבדת

ח ויקרא א, א.

ונודדת תמיד מדבר לדבר בלא הפסק. אדם מסיים לסדר את ענייני ביתו, וכבר צריך הוא לסדר את ענייני עסקיו, ומשסיים בענין שלום ביתו, מוטל עליו ענין חינוך הבנים. נמצא שכל זמנו טרוד בפרטים קטנים.

ואין הכוונה לחלק המעשי של קיום המצוות, שהרי זהו עצם עבודת השם, אלא הכוונה לדאגה הסובבת את הדברים, ולפעמים לביטול זמן סביבם בלא שעושה שום מעשה, מחמת שהאדם שבור ורצוץ מן הנסיונות העוברים עליו, וגם זה הוא חלק מן הגלות.

המסר הראשון של הגלות רמוז בתפילת ערבית שהיא רשות, וכמו שנתבאר שלא נתקנה כנגד קרבן שלם, אלא נתקנה כנגד איברים ופדרים שהם חלקים מבהמה שלמה, כך גם בגלות אין האדם רואה דברים שלמים, אלא רק חלקים.

ולכן עיקר התפילה בזמן הגלות צריכה להיות על השמירה. והיינו, שאפילו אם יפול האדם מעט, תהיה לו שמירה שלא יפול בנפילה גמורה ח"ו, שיוכל לעמוד באמונתו ובדביקותו, ורצונו להתעלות ישאר חזק למחרת. ולא יניח לעצמו ליפול לחלישות הדעת, ולא למחלוקת, ולא למחשבות והחלטות זרות ומשונות, אלא ישליך על ה' יהבו שישמרנו, וילך לישון.

וזהו גם סיום ברכות קריאת שמע של ערבית: "שומר עמו ישראל לעד". ואף שבכל מקום צריך לסמוך גאולה לתפילה, והיה צריך לסיים בברכת "גאל ישראל", אך כאן אי אפשר להסמיך גאולה לתפילה, כי עיקר תפילת ערבית נתקנה כדי להמשיך שלום ושמירה על כלל ישראל, שיהיו נשמרים ומוגנים מכל רע, ולכן מוכרחים להפסיק בין גאולה לתפילה בבקשת השמירה.

יעקב חבל נחלתו - גם בגלות הוא קשור למעלה

ויש עוד ענין בגלות, והוא, שבזמן הגלות אין לאדם "פרשה" וריוח בין דבר לדבר כדי להתבונן. בעבודת השם, כשהאדם נמצא במצב של גאולה, או ביום השבת, נותנים לו ריוח בין דרגה לדרגה, שיוכל לחשוב מעט ולהתחדש קודם שימשיך הלאה. אבל במצב של גלות אין ישוב הדעת, ואין פנאי אמיתי להתיישב בדעתו.

ומאידך גיסא, כתוב בזוהר הקדוש[ט] על הפסוק "יעקב חבל נחלתו" (דברים לב, ט), שירושתו של יעקב היא סוד ה"חבל". וענין החבל הוא, שאפילו כשיעקב נמצא בבור עמוק, יש לו חבל, שטבעת אחת קשורה בחברתה, השניה בשלישית והשלישית ברביעית, עד שהוא קשור למעלה לגמרי, ועל ידי זה נשאר תמיד קשור למעלה.

וזהו שנאמר בשם הרה"ק רבי בונם מפשיסחא זיע"א, שזהו הטעם והסוד שאין בפרשה זו סתומה ופתוחה, לפי שעבודת יעקב אבינו היתה בבחינת י' עקב. והיינו שהאות יו"ד מורה על גילוי אלוקות, שהוא אור החכמה של השי"ת[י]. אבל הוא המשיך את האור לבחינת "עקב", שהוא הדרגה הנמוכה ביותר, הוא יכל להכנים את האור בכל מצב, ורק בדרך זו היה יכול להילחם עם עשיו. אף שהיה מוכרח להיכנס למקומות החשוכים, מכל מקום הוא נשאר קשור בחבל בקשר גמור למעלה.

וזהו גם מה שראה במראה הנבואה בחלומו, שהיו "מלאכים עולים ויורדים בו" (בראשית כח, יב). ואיתא במדרש (פרקי דר"א פרק לה) ומביאו הרמב"ן בפרשתנו, שהעולים והיורדים רומזים לארבע הגלויות. שראה יעקב

ט ויצא דף קנח ע"א.

י קול שמחה פרשת ויצא.

יא כמבואר בליקוטי מוהר"ן (תורה א).

את כל העליות וגם את כל הירידות שיהיו לכלל ישראל. הוא ראה איך עולים ובונים את בית המקדש, ושוב יורדים והולכים לגלות.

ואיתא עוד במדרש[יג], שראה את שרי שבעים האומות עולים למעלה, וכשהם רואים את דמות דיוקנו של יעקב החקוקה בכסא הכבוד, מיד הם נרתעים ויורדים[יד]. היינו שהראו ליעקב בחלומו גם את הגלות וגם את חושך הלילה, ויעקב הלך לפנינו להאיר לנו את חשכת הגלות, כמו שכתב הרמב"ן (בראשית יב, ו) שהאבות "כבשו לנו את הדרך" ומעשה אבות סימן לבנים.

וזהו כפי שנתבאר לעיל, שהדבר הראשון צריך להיות שמחה, בבחינת "וישא יעקב רגליו", שפירושו לקבל את הבטחת השי"ת, ואת הבטחת הצדיקים. וכדברי הרמב"ן על הפסוק "ומל ה' אלקיך את לבבך" (דברים ל, ו), דהיינו שהיא הבטחה גמורה מהשי"ת, שבסופו של דבר הוא ימול את לבבנו ויטהרנו. ואל ידאג האדם, כי ה' עמו.

ויפגע במקום - הישועה באה פתאום

עוד יש להתבונן, שבמצב של גלות, האדם אינו מוכן לישועה וגאולה. וכמו שאנו רואים בפרשתנו בתחילתה ובסופה. ובודאי אין אנו מדברים על קדושת יעקב אבינו עצמו, אלא על מה שהתורה מלמדת אותנו ממנו.

בתחילת הפרשה כתיב, "**ויפגע במקום**" (בראשית כח, יא) משמעו שנתקל בו בלא הכנה, ופתאום היה לו גילוי אלוקות במדרגה עליונה. וכן בסוף הפרשה כתיב, "**ויפגעו בו מלאכי אלקים**" (בראשית

יב פרקי דר"א פרק לה.

יג ראשית חכמה שער היראה פרק ט.

לב, ב), באותו לשון של פגיעה פתאום בלא הכנה.

ומאידך אמרו בשם הרה"ק מקוצק זיע"א[ד], שפירוש "ויפגע" הוא מלשון "פיגען", שהיה צריך להתעקש ולהרבות בתפילה, שאין פגיעה אלא תפילה (ברכות כו, ב), עד שנתגלה אליו השי"ת.

ונראה ששני הפירושים עולים בקנה אחד. כי כשאדם מבקש כל כך הרבה, בודאי הוא מאמין בהשי"ת ובישועתו, אך אינו מאמין שזה יקרה היום, ואומר בלבו: "אולי עלי להתפלל עוד שלושים שנה". ואז, כשהישועה מגיעה, הרי זה בבחינת "ויפגע" שהוא פתאום בלא הכנה. ומה שצריך להפציר כל כך, גם זה מדרכי הגלות הוא, שצריך לבקש שוב ושוב. **אך דע לך שהישועה תבוא פתאום, ולא תבין איך נעשה הדבר, פתאום הכל מסודר ובא על מקומו בשלום.**

אמונה בעצמו - "דלא הימין בגרמיה"

דבר פלא איתא בזוהר הקדוש[טו], שיעקב אבינו בתחילה, קודם שקיבל את ההבטחה מהשי"ת, היה נראה "כגוונא דא בגין כך לא הימין", והיינו כאילו לא היתה לו אמונה. ומיד שואל הזוהר הקדוש, וכי אפשר לומר שלא האמין יעקב בהשי"ת? ומשיב: ודאי בהשי"ת היתה לו אמונה שלמה, אלא "דלא הימין ביה בגרמיה", שיעקב כביכול לא האמין בעצמו די הצורך.

וכמו שמבאר הרה"ק רבי נתן זיע"א: אף שמדובר ביעקב, בחיר שבאבות, ואיך שייך להעלות על הדעת דבר כזה, אך צריך להתבונן בזה, שהרי הוא ראה כל השנים שאביו יצחק מקרב

ד אמת ואמונה פרשת ויצא.

טו ויצא קמט ע"ב.

ואוהב את עשיו, ועל כן הרגיש כל הזמן שאינו עושה כראוי. שהרי הוא ידע מי הוא עשיו ומה הם מעשיו, ואם אביו אוהבו ומקרבו כל כך, בודאי מעשיו שלו גרועים משל עשיו. ולכן, עד שלא שמע את דברי השי"ת, כביכול לא האמין בעצמו.

וכן אומר רבינו הרה"ק רבי נחמן זיע"א[טז], שאחת מדרגות האמונה היא האמונה בעצמו. ורבים שואלים, וכי זו דרגה באמונה? ואף אם זו דרגה להאמין בעצמו, ויש בו דבר עמוק שמתחבר לפנימיות הנפש. אמנם עדיין צריך להבין, מה ענין זה לאמונה? הרי אמונה היא בין האדם לבוראו, וכאן מדובר בדבר שבין האדם לעצמו, ומדוע זה נחשב לאחד מחלקי האמונה?

ובאמת מדברי הזוהר הק' הנ"ל מוכח שהאמונה בעצמו הוא חלק מהאמונה בהשי"ת, לפי שכתב תחילה שיעקב לא האמין, ואחר כך הקשה, וכי לא האמין בהשי"ת? ותירץ: לא, אלא הכוונה היא שלא האמין בעצמו. וקשה, מדוע הזוה"ק לא אמר מיד שיעקב לא האמין בעצמו? אלא מוכח שהאמונה בעצמו קשורה לאמונה בהשי"ת. כי אם אתה מאמין באמת בהשי"ת, ומאמין שהשי"ת רואה הכל והוא ברא הכל, ועשאך "אדמה לעליון", ממש כדמות שלמעלה, ואתה רואה שיש בך כוחות ויכולות, ואתה משתדל לעשות ככל שביכולתך - מצוות, התגברות על היצר, דיבורים טובים, מחשבות טובות, עוד התגברות ועוד התגברות, דברי תורה ותפילה, זיכוי הרבים וצדקה, פעם אחר פעם - **הרי שאתה נעשה מרכבה להשי"ת, והוא נמצא עמך תמיד. אבל כשאדם אינו מאמין בעצמו, חסר לו האמונה בהשי"ת שיצרו עם כוחותיו ויכולותיו.**

ועניין זה הבין יעקב רק לאחר המראה שהראהו השי"ת, כי הוא היה בבחינת י' עקב, ולא הראו לו זאת בתחילה. אדרבה, הוא היה צריך

טז תורה סא.

לעבור את הענין של חלישות הדעת, ובתוך החושך והחלישות דעת להכנים את האור, ועל ידי זה עלה ונתעלה יותר ויותר.

ואנכי לא ידעתי - יעקב חלק מהמרכבה

ואחר כך, אמר יעקב בהקיצו משנתו, "**אכן יש** הוי"ה **במקום הזה ואנכי לא ידעתי**" (בראשית כח, טז). ובפשוטו, תיבת "אכן" משמעה אימות הדבר, שהשי"ת נמצא כאן ממש, "ואנכי לא ידעתי", כביכול יעקב לא ידע שהשי"ת נמצא ממש כאן במקום הזה.

אך הרה"ק רבי שמשון מאוסטרופולי זיע"א הי"ד[יז], כתב ש"אכ"ן" הוא ראשי תיבות של שמות החיות הנושאות את המרכבה. כי ידוע שיש ארבע חיות המחזיקות כביכול את מרכבת השי"ת, ולכל אחת יש פנים שהם בחינה רוחנית עמוקה מאד: **אריה, כרוב ונשר**, והרביעי הוא פני אדם. ומי הוא האדם? **איתא** בחז"ל[יח] שזהו דמות דיוקנו של יעקב אבינו, שהיא חקוקה בכסא הכבוד ובמרכבה.

ויעקב אבינו הבין זאת רק עתה, לאחר שקיבל אמונה בעצמו, וראה שהכל תלוי בו, והכל לטובה, וכל מה שעבר עליו היה כדי להעלותו מעלה מעלה. וזהו "**ואנכי לא ידעתי**", וכמו שמבאר האור החיים הקדוש: "**אכן**" **אני ידעתי שיש** במקום הזה **אריה, כרוב ונשר. אך "ואנכי"**, שיש תוספת יו"ד במילה "אנכי" יותר מהמילה "אכן", שמרמז לשם יעקב, והיינו מה שאני חלק מהמרכבה, **לא ידעתי**.

יז היה מגדולי המקובלים, שכל גימטריא וראשי תיבות שלו מבהילים על הרעיון בעומק חידושיהם, ורוב ספריו אבדו, ונהרג על קידוש השם.

יח בראשית רבה פרשה סח סימן יב.

ובודאי אין אנו יכולים כלל להידמות ליעקב אבינו במה שהרגיש בעולמות העליונים, ואין אנו יכולים לשער זאת בשכלנו אפילו אם נחיה אלף שנה. אך מה שאנו יכולים ללמוד מכך הוא, שצריך לשמוע את ההבטחה של השי"ת "ושמרתיך".

שאדם צריך להבין שאם היה לו גילוי, או התעוררות, או צדיק שהאיר לו, או ספר, או מעשה, רגע אחד, תקופה בחיים, ובעיקר קשר עם אדם גדול, יהודי ירא שמים, או שמיעת מעשה מצדיק ולימוד בספר מצדיק – והיה לו אז התעוררות. הוא צריך להתבונן שיש כאן את הבטחת "ושמרתיך". שהשי"ת לא בא אליך רק פעם אחת, או לפרקים, ודאי לא, הוא נמצא עמך תמיד ושומר עליך בכל עת.

עליך רק לחפש את הנקודות הטובות, ואף שאתה בגלות, עליך להרבות בנקודות טובות. ואל תנסה לשנות את המצב. ואם ברצונך לשנותו, יש רק דרך אחת: על ידי שמחה מההבטחה, שמחה בשמיעת הבטחת השי"ת: "ומל ה' אלקיך", או "ושמרתיך", או "והשבתיך אל האדמה הזאת".

זריזות הנמשכת משמחה - כלי הזיין נגד היצר

והנה איתא בספר התניא (פרק כו) לשון נפלא: "**אי אפשר לנצחו בעצלות וכבדות הנמשכות מעצבות וטמטום הלב כאבן, כי אם בזריזות הנמשכת משמחה ופתיחת הלב וטהרתו מכל נדנוד דאגה ועצב בעולם**".

"**אי אפשר לנצחו**", היינו שאין יכולת לנצח את היצר הרע "**בעצלות וכבדות הנמשכות מעצבות**", הבאות מחמת מרה שחורה ועצבות, "**וטמטום הלב**", שכל זה בא מחמת שלבו של אדם אטום ומטומטם. ועד היכן מגיע הטמטום? "**כאבן**" ממש.

ואיך יוכל לעוררו? "**כי אם בזריזות**", שצריך לעבוד בזריזות ובמהירות. ומאין יזכה לזריזות זו? כמו שרבינו הרה"ק רבי נחמן זיע"א אומר[יט], שהראיה העיקרית על גודל מעלת האמונה שבאדם היא כפי זריזות האדם, שככל שמתחזק באמונה נעשה זריז יותר. אך כאן אומר בעל התניא: "**זריזות הנמשכת משמחה**", היינו זריזות שבאה מתוך שמחת הלב. שאם הנך שרוי בשמחה, הרי אתה זריז, ומרקד ורץ ופועל ועושה, ומרוצה מעצמך. ורק בדרך זו אפשר לנצח את היצר הרע, ואין דרך אחרת זולתה.

"**ופתיחת** הלב", שהשמחה גורמת ללב שיהיה פתוח, "**וטהרתו מכל נדנוד דאגה**". התבונן נא בלשון קדשו[כ], שצריך לטהר את הלב מכל נדנוד דאגה כלשהו. והנה התניא לא כתב רק "וטהרתו מכל דאגה", אלא "וטהרתו מכל נדנוד דאגה". כי לפעמים האדם מסיר את הדאגות עצמן, אך משאיר איזה נדנוד, כעין תנועה קלה, שיש איזה דבר קטן המניע את הדאגה, וגם את זה צריך ללבן ולטהר. ואם רצונך באמת לנצח את היצר, עליך להיות בשמחה, לפתוח את לבך ולטהרו מכל נדנוד של דאגה, "**ועצב בעולם**", כל נדנוד וכל תנועה קלה של עצבות עליך להוציאו מראשך וממחשבתך.

האדם נמצא במצב שצריך לנצח את היצר הרע ולגבור עליו, ועליו לחגור את כלי זיינו. אומר לנו בעל התניא הקדוש, מהו כלי הזיין הראשון? עליך להיות בשמחה גדולה, ולהסיר כל דאגה מלבך, ולזכור את הבטחת השי"ת שהוא שומר עליך. וזה בא גם על ידי שצריך לשמוע זאת הרבה מחברים, מצדיקים וממשפיעים.

יט ליקוטי מוהר"ן תורה לא.

כ מקובל שבעל התניא זיע"א היה מתבונן ומדקדק ללא שיעור בכל מילה ומילה שכתב. ואומרים בחסידות חב"ד שיש לדקדק בדבריו ממש כמו תורה שבכתב, שכל מילה נכתבה בדקדוק נפלא.

להודיע לבני האדם גבורותיו - כחו של כל יהודי

וצריך גם לזכור את מה שמובא מהרה"ק רבי ברוך ממעזיבוז זיע"א[כא] (בספרו בוצינא דנהורא) על הכתוב "**להודיע לבני האדם גבורתיו וכבוד הדר מלכותו**" (תהלים קמה, יב). הפירוש הפשוט הוא, שרצוני להודיע לבני האדם את גדלות השי"ת, שכל העולם ידעו את גדלות הבורא. "להודיע לבני האדם", לכל האנושות, את "גבורותיו" ותקפו של השי"ת.

אמנם הרה"ק רבי ברוך אמר, שישנה מצוה "**להודיע**" לכל אדם את "**גבורותיו**", את כוחו ותקפו של האדם. וזה לשונו: "**להודיע לבני האדם גבורותיו, שצריך להודיע לאיש הישראלי כוחו וגבורתו שיש לו**", שיש להודיע לכל יהודי את כחו וגבורותיו שיש לו בעצמו. ועל ידי זה בא "**וכבוד הדר מלכותו**", שבזה כבודו של השי"ת מתעלה, ומלכותו מגיעה למדרגה נאה של כבוד.

היינו, כשיהודי מאמין בעצמו, ומאמין בכחותיו ובטוב אשר הוא עושה, בלא ליפול לידי גאוה. אלא אדרבה, כדרך החסיד, שיש צדיק המעלה את הכל, והוא מנסה רק לעשות כפי יכולתו, אך יודע שהוא פועל הרבה טוב בכל יום. והלואי שיהיה בדרגת בינוני, ואפילו אם ח"ו הוא נמצא במצב שאינו בדרגת בינוני אלא בדרגת רשע, איתא בחז"ל[כב], אפילו רשע ובוטח בה' חסד יסובבנו. שהרי גם יהודי שנכשל בעבירה, הוא עדיין חייב בכל המצוות, ואין שום היתר בתורה שמי שעבר עבירה פטור מן המצוות. ולכן עליו להמשיך בדביקות, **באמונה ובאהבת ה'**, ובכל המדרגות שבעולם.

וכפי שידוע המעשה שהיו החסידים

כא שרבינו הרה"ק רבי נחמן זיע"א העיד עליו שתורתו היא תורה מן השמים, ששומע תורות ממדרגה עליונה מאד בשמים.

כב מדרש שוחר טוב תהלים מזמור לב סימן ד.

באים להרה"ק רבי שמחה בונם מפשיסחא זיע"א[כג], והיה אומר להם: "אתם באתם לכאן ואתם הולכים לראות כאן עבודה גדולה ומדרגות רמות, אך עליכם לדעת את המעשה באוצר שתחת הגשר". מעשה באחד שחלם שישנו אוצר גדול הטמון תחת הגשר בעיר פלונית, והלך עד לשם והתחיל לחפור תחת הגשר. בא אליו השומר ושאלו: מדוע אתה חופר כאן? השיב לו: אומר לך האמת, חלמתי שיש כאן אוצר. אמר לו השומר: וכי בשביל חלום אתה בא לחפור? הנה גם אני חלמתי שמתחת לתנור של אחד ששמו ר' אייזיק ר' יעקל'ס טמון אוצר גדול, וכי אלך עד לביתו של אותו ר' אייזיק ואחפור תחת תנורו? שמע זאת האיש, ומיד חזר לביתו, חפר תחת התנור שלו עצמו, ומצא שם אוצר גדול, ובנה ממנו בית כנסת מפואר.

ואמר הרבי: כך הוא הדבר תמיד. לכל יהודי יש נשמה, ואתה בא לצדיק כדי שיגלה לך שגם לך יש אותה נשמה. **הוצא אותה כבר מן הכח אל הפועל, התחל לעבוד עמה, התחל להאמין בזה, ותראה שאין לדבר סוף.**

וזהו עוד אחד מהלימודים הגדולים שהתורה מלמדת אותנו כאן. ונחזור על מה שביארנו: ע"י הבטחת "ושמרתיך" באה השמחה, והשמחה גורמת לאדם להתחיל להאמין בעצמו, עד כדי כך שהבאנו את לשון הזוהר הקדוש, שאפילו אצל יעקב אבינו היה נראה כאילו לא האמין בעצמו די הצורך.

בכל כחי עבדתי - לחסוך זמן לבעל הבית

עוד אנו למדים בפרשתנו הענין הנקרא "**בכל כחי**". שהנה דבר פלא הוא מה שאמר יעקב אבינו לבנות לבן: "**כי בכל כחי עבדתי את אביכן**" (בראשית לא,

כג שהיה מגדולי תלמידי החוזה מלובלין והיהודי הקדוש.

ו). והרמב"ם (הל' שכירות פי"ג ה"ז) מדייק בזה, שכיון שעבד בכל כחו, זכה על ידי זה ליטול שכרו אף בעולם הזה, שנאמר "ויפרץ האיש מאד מאד", שזהו ענין שפע עד אין סוף.

וזה לשון הרמב"ם (שם): העני מוזהר שלא יגזל מלאכת בעל הבית ויבטל מעט בכאן ומעט בכאן ומוציא כל היום במרמה, אלא חייב לדקדק על עצמו בזמן, שהרי הקפידו על ברכה רביעית של ברכת המזון שלא יברך אותה. וכן חייב לעבוד בכל כחו, שהרי יעקב הצדיק אמר (בראשית לא, ו) "כי בכל כחי עבדתי את אביכן". לפיכך נטל שכר זאת אף בעולם הזה שנאמר (בראשית ל מג) "ויפרץ האיש מאד מאד", עכ"ל.

ומבואר מדברי הרמב"ם שמלבד מה שהפועל צריך לעבוד אצל בעל הבית ביושר ולא ירמהו, ולא יגזול אותו, יש דרגה נוספת שנקראת "בכל כחו", כפי שעשה יעקב אבינו, ונראה מדבריו שהאדם מחויב לעבוד בדרגה כזו. ויש להקשות, שהרי הרמב"ם תלה בזה את זכיית יעקב ל"ויפרץ האיש" שהוא ריבוי שפע גדול מאוד, ואם כן משמע שהיה זה דבר מיוחד שהוסיף יעקב מעצמו ואין זה חיוב על כל אדם.

ובאמת יש להתבונן מהו הגדר בזה? שהרי לכאורה מחויב האדם לעבוד בכל רגע, ואף שיש דברים המותרים לו להפסיק מהעבודה לאכול, או לקרוא קריאת שמע כפי ההלכה, מכל מקום בעת עבודתו עליו להשקיע את כל ריכוז מחשבתו. ואם כן, מה הוסיף יעקב בשמירתו עד שאמר "כי בכל כחי עבדתי"?

אלא מבואר בהמשך דברי הרמב"ם, שיש ענין שהפועל משתדל להקל מעל בעל הבית, והוא עסוק תמיד שלא לאבד את זמנו של בעל הבית. כיון שמרגיש שבעל הבית שכרו כדי שיוכל לנוח מעבודתו, על כן יעקב הוסיף שעות ועמל, כדי שלבן לא יצטרך לעמול, והכל ייעשה על ידו ועל ידי בניו. וזהו ענין "בכל כחי".

ידחוק עצמו בכל כחו - מלא כל הארץ כבודו

ויש לומר בזה דבר נפלא, המובא כמה פעמים בשם הבעש"ט הק' זיע"א[כד] על הפסוק "**ואת** לחט החרב **המתהפכת לשמור את** דרך עץ החיים" (בראשית ג, כד). שבזמן הגלות יש כעין חרב המתהפכת תמיד, שאינה מנחת לאדם להיכנס לדרך עץ החיים. וכשאדם רוצה לדבק את מחשבותיו בעולמות העליונים, שיהיו מוחו ומחשבתו דבוקים תמיד בהשי"ת, בדרגות הגבוהות של חכמה, בינה, רצון וכיסופין להשי"ת, אין הקליפות מניחות אותו להיכנס.

ואף על פי שאינו יכול להיכנס מחמת עוונותיו, אמר הבעש"ט הק': "ידחוק **עצמו בכל כחו**". הוא גם משתמש באותו לשון של "בכל כחו". "**פעמים הרבה בתפילה**", שישפוך שיחו לפניו יתברך שוב ושוב, ובכל פעם ידחוק עצמו בכל כחו. וזהו המבואר בליקוטי מוהר"ן (תורה מח) על הפסוק "**כח מעשיו הגיד לעמו**" (תהלים קיא, ו), שיש ענין של "תפילה בכח", שהיא דרגה פנימית של תפילה.

ונמצא שפירוש "**בכל כחי עבדתי**" היינו, שהאדם אומר כביכול: "ריבונו של עולם, מלבד מה שעשיתי הכל כראוי, עבדתי כאן עבורך, והכנסתי אותך למקומות שהיה לוקח שנים רבות עד שהיית נכנס לשם, לתוך לבבות ומוחות מסוימים". וזהו ענין "בכל כחי", שעבדתי לחסוך זמן כביכול עבור בעל הבית שהוא השי"ת.

וכידוע, כל מה שאדם פועל בהפצת החסידות, הפצת פנימיות התורה והאמונה, הרי זה תיקון גדול, ומקרב את הגאולה באופן נפלא מאוד, וכפי הלשונות בזוהר ובחובות הלבבות, שהם דברים מבהילים ומעוררים התפעלות, וזו המעלה הגדולה ביותר.

כד צוואת הריב"ש דף ז' ע"א ומובא בספר בעל שם טוב על התורה (בראשית אות קלט).

וכן מצינו לשון "בכל כחי" בתפילה, כדברי התוספות (שבת קיט, ב ד"ה שעונין) על "כל העונה אמן יהא שמיה רבא מברך בכל כחו", ופירש, "בכל כחו – בכל כוונתו".

והיינו שהאדם נותן את כל כולו ואומר: "ריבונו של עולם, אני עושה זאת רק עבורך, כמו שאמר דוד המלך (תהלים נא, טו) "אלמדה פושעים דרכיך" ולהראות לכל את גדלותך".

וסיים שם הבעש"ט: "**אזי ידבק עצמו בבורא יתברך שמו, ויזכה להיכנס בעולמות העליונים ויחזיק עצמו באמונה**".

ובמה יוכל להחזיק את עצמו להישאר במדרגה זו? על ידי "**שיאמין שמלא כל הארץ כבודו**" (ישעיה ו, ג). והיינו כי תמיד ינסו להכנים בך חלישות הדעת, שאינך ראוי לכך ולא יתקיים הדבר בידך. ועל זה עליך לזכור כי מלא כל הארץ כבודו, העולם הוא שלו ולא שלך, וכבודו נמצא בכל מקום. **ואם נתגלה כבודו בך, הנח לו להיות שם, הגדל אותו ואל תפגע בו. חדל מחלישות הדעת ומשברון הלב.** וזהו ענין הניצחון על להט החרב המתהפכת.

והנה עתה היא בחינת אמונה, "**שיאמין שמלא כל הארץ כבודו**, וזה בהיותו **בעולם העליון באמונה שלמה**". היינו שצריך להאמין באמונה שלמה בדבר זה, שמלא כל הארץ כבודו, ושהכל הוא כבודו יתברך. ולא נאמר כאן שיתחזק בשפלות וכדומה, **אלא** שיתחזק באמונה בעצמו, שמלא כל הארץ כבודו. וכמו שאמר רבינו הרה"ק רבי נחמן זיע"א, שהשי"ת מראה לכל אחד, גם לדרי מטה, שמלא כל הארץ כבודו - "**מלא**", שאין עוד מלבדו והוא נמצא בכל דבר ודבר. ומראה לו לאדם שגם במצבו הוא מגלה עתה את הכבוד הגדול ביותר של השי"ת.

זוהי העבודה בגלות, וכפי שידוע לנו מדברי הרה"ק רבי אברהם ב"ר נחמן זצ"ל, שעיקר העבודה היום היא ההתחזקות. כי כל שאר הענינים, אף שישנם רגעים טובים

שמתעלים וצומחים בהם, אך כל דברי ההתעוררות כבר ידועים לנו, ושומעים אותם וממשיכים הלאה. אלא מה שאנו צריכים בכל עת הם דברי התחזקות, לעמוד כנגד היצר הרע, המוצא בכל פעם את רגע החולשה ובא במרוצה.

התחזקות בלימוד התורה - וחיי עולם נטע בתוכנו

ועל זה צריכים גם התחזקות בלימוד התורה, כמו שיעקב אבינו קודם שהלך לחרן, עסק בתורה בישיבת שם ועבר י"ד שנים, וכמו שחז"ל לימדונו שזו היתה תורה שבעל פה[כה]. וצריך לידע שזוהי הדרך היחידה שבה אפשר לעבור את כל הנסיונות ולהתגבר על היצר. צריך את הי"ד שנים בישיבתו של עבר, צריך את הלימוד בחיות.

וכמו שאנו אומרים בכל יום בברכת התורה: "**וחיי עולם נטע בתוכנו**". ויש להבין, הרי אנו מברכים עתה את השי"ת על התורה, וכי יש כאן עוד דבר מלבד התורה, שנתן לנו חיי עולם? הרי "חיי עולם" בפשטות פירושם חיי נצח. אבל בגמרא (שבת י, א) מבואר שחיי עולם" היא חיות שבאה בשעה שאדם לומד. שהגמרא אומרת שם, שכאשר האריכו בתפילה על צרכיהם[כו], "**אמרו, מניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה**". כלומר, עכשיו כשאתה מתפלל על צרכים גשמיים, אתה אמנם מוריד חיות קדושה, אבל היא חיות של "חיי שעה", ששייכת לעולם הזה. ואילו התורה היא "חיי עולם", חיים של עולם הבא.

נמצא אם כן, שבברכת התורה אנו אומרים שהתורה אינה רק מה שזכינו לקבל וללמוד ולהאמין בה, אלא היא החיות שהתורה נותנת, האור

כה עיין בגמרא (עבודה זרה יט, א).

כו ונראה מדברי הרה"ק ר' נתן זיע"א (ליקוטי הלכות או"ח הלכות תפילה הלכה ג) שזה לא היה לצורך רוחני.

המופלא הזה, כפי שכתב בעל ה"אגלי טל" בהקדמתו בשם הרה"ק מקוצק זיע"א, שאם אדם מרגיש תענוג בלימוד התורה, אין זה הנאה גשמית, אדרבה, הרי זו תורה לשמה. וכן כתוב מהרה"ק רבי ברוך מקאסוב זיע"א[כג] ומעוד צדיקים לאין שיעור.

וכפי שאומר רבינו הרה"ק רבי נחמן זיע"א[כד] על מה שאמרו חז"ל[כה], "כל הנהנה מדברי תורה נוטל חייו מן העולם", היינו, שאם אדם נהנה באמת מאור התורה, הרי הוא "נוטל חייו מן העולם", שאינו יכול עוד ליהנות משום דבר גשמי, כי אין שום דמיון בין הנאה גשמית לבין הנאה קטנה מן התורה.

ואדרבה, כאן מותר לאדם שיהיה לו סיפוק. כפי שאמר רבינו הרה"ק רבי נחמן זיע"א[כו], שכדי שאדם יהיה בשמחה באמת, צריך שיהיה לו סיפוק ושביעות רצון. ואף ששביעות רצון ביסודה קשורה לישות ואנו, ויש הסוברים שעדיף שתהיה לאדם ישות מגשמיות מאשר ישות מרוחניות. אבל אין הדבר כן, כפי שנראה מדברים ומעשיות מצדיקים.

והיה מעשה אצל רבינו הרה"ק רבי נחמן זיע"א[כז], שנכנס אליו אדם אחד והתגאה מאד בזה שהוא יודע שפות רבות והוא אדם חכם מאד. ואחד הנוכחים אמר לרבינו: "ניחא, אבל לפחות שלא יתגאה בלימודו", מפני שהצדיקים באותו זמן הרעישו על הלימוד שלא לשמה, אך רבינו אמר: לא! מוטב שילמד שלא לשמה, שהרי כך אמרו חז"ל: "**לעולם יעסוק אדם בתורה ומצות אפילו שלא לשמה**" (פסחים נ, ב). **ולא יתגאה אדם בחכמות חיצוניות או בדברים גשמיים בעלמא.**

כג בספר יסוד האמונה.

כה תורה לו סעיף ה.

כט נדרים סב, א.

ל תורה רפב.

לא מובא בספר חיי מוהר"ן פרק מעלת תורתו וספריו.

אדרבה, יעסוק אדם בתורה וההנאה מהתורה הרי היא נחשבת תורה לשמה, ואפילו אם הוא ירא שיש לו נגיעות, הרי סוף סוף הוא צריך סיפוק. אבל ברגע שאדם למד חזק בזמן הסדר, והוא לומד עם גישמאק ובעומק, גם זה הוא חלק מאור התורה.

ובאמת, אין זה שייך לכל אחד בכל מצב, כי לפעמים אדם נמצא בגלות ואינו יכול אפילו ללמוד, אלא רק לומר את האותיות או לשמוע איזה שיעור. אבל אדם יכול להכנים עצמו למצב שבו הוא ירגיש את האור בלימוד התורה, ואת זה אפשר להתחיל בכל פעם מחדש.

חתן בראשית - לשמוח בהתחלה החדשה

ומסופר[לב] על המקובל רבי ישעיה חשין זצ"ל, שהיה מקובל גדול בירושלים, שבישיבת עץ חיים כשרקדו הקפות, והוא היה בשמחה גדולה מאד. ובאו לשם כמה בחורים, מאלו שבעוונותינו הרבים היו אז רחוקים לגמרי ולא למדו כלל, ובאו רק להסתכל. ביקש מהם שיבואו לרקוד עמהם. אמרו לו: אתה למדת כל השנה, עכשיו בשמחת תורה סיימת את כל התורה, על כן אתה בשמחה גדולה. אבל אנו הרי לא למדנו, על מה נשמח?

אמר להם: התבוננו, הרי יש "חתן תורה" ויש "חתן בראשית". החתן תורה אכן שמח על שסיים את כל התורה, אבל החתן בראשית שמח על שהוא עומד להתחיל מחדש. **בואו ונרקוד על זה שהולכים להתחיל ללמוד תורה, שאנו הולכים לנסות ולטעום את טעם התורה ואת אור התורה.**

ומסופר שמאותם בחורים יצאו כמה תלמידי חכמים מופלגים, מחמת שהתחילו אז בחיות

לב מובא בספר אוצרותיהם אמלא להג"ר אליעזר טורק שליט"א.

ובהתחדשות ורקדו בשמחה גדולה כל כך. כי ידוע ששמחת לימוד התורה היא מכניסה שמחה באדם לכל היום כולו.

ומלבד זאת, כפי שנתבאר לעיל, יש את השמחה מהבטחת "ושמרתיך", ולזכור תמיד כי למרות שאני בגלות **אין אני אובד עצות**, כי **השי"ת נמצא עמדי, הוא עוזר לי**, **והוא יעזרני בכל פסיעה ופסיעה.**

ובעזרת השם יתברך יקוים בנו הכתוב "והשבתיך אל האדמה הזאת", ונוכל לשוב לארצנו, ונזכה כבר לביאת גואל צדק, משיח צדקנו, ולבנין בית המקדש במהרה בימינו, אמן.

בשורה משמחת

לקראת שבת "לכו ונלכה"

בשמחה רבה אנו מתכבדים להודיע, כי

מודינו המשפיע שליט"א

יגיע לביקור מרומם בניו יורק,
ויערוך את השבת
בעיר ואם בישראל - וויליאמסבורג,
שבת של התועדות והתעלות.

שבת קודש פרשת וישלח
י"ח כסלו תשפ"ז

לפרטים וסדר השבת לציבור הרחב,
ולהרשמה לסעודות,
ניתן להתקשר לקו: 718-400-7747
או לכתוב לאימייל: shiureiravbunker@gmail.com

השבת נועם הנשמות